

**Biblioteca ASTRA,
Corpul B**

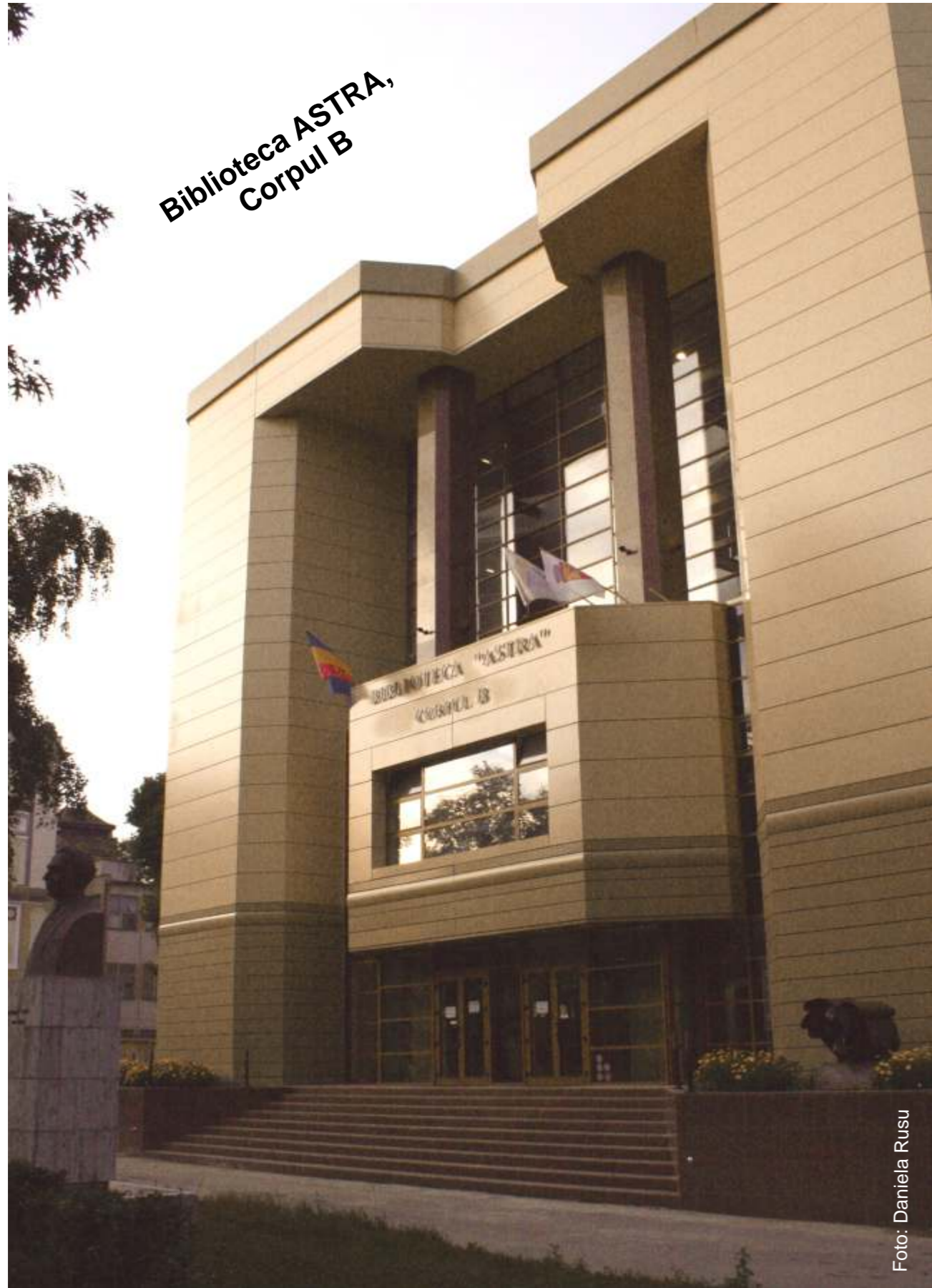
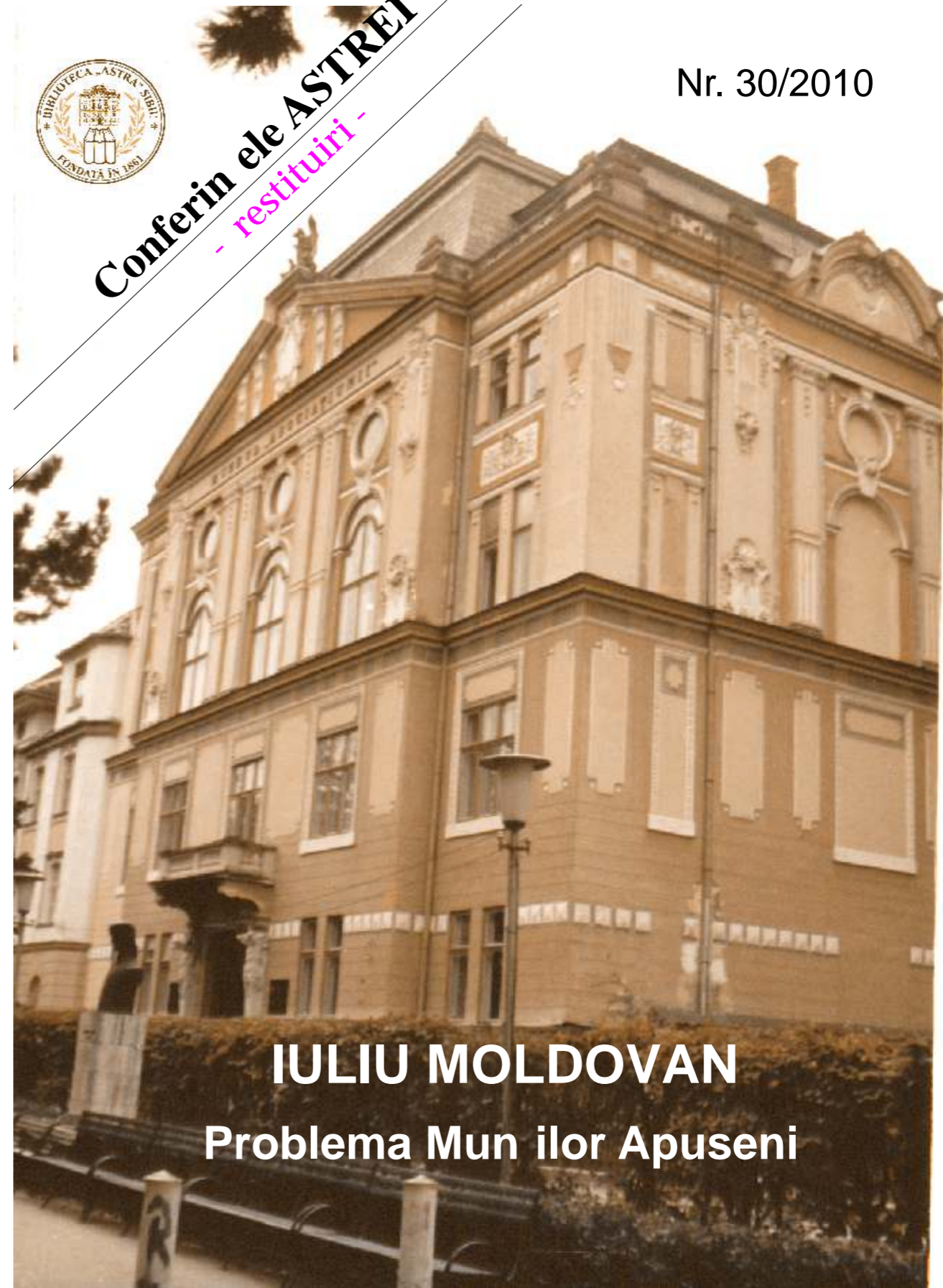

Foto: Daniela Rusu

Conferințele ASTREI
- restituiri -

Nr. 30/2010

IULIU MOLDOVAN
Problema Munților Apuseni

BIBLIOTECA JUDEȚEANĂ ASTRA SIBIU

Conferințe restituite:

IULIU MOLDOVAN: *Problema Munților Apuseni*

Coordonatorul colecției: Onuc **Nemeș-Vintilă**
Grafică copertă: Daniela **Rusu**
Editor: Ioana **Butnaru**
Tehnoredactare: Maria **Bădilă**
Lucrare realizată la tipografia Bibliotecii ASTRA
Tiraj: 15 exemplare

*Versiunea în format electronic a conferinței se află la Biblioteca ASTRA,
Compartimentul Colecții Speciale*

**CONSILIUL JUDEȚEAN SIBIU
BIBLIOTECA JUDEȚEANĂ ASTRA SIBIU**

Str. G. Barițiu, nr. 5-7, cod 550178
Sibiu, ROMÂNIA
Tel.: +40 269 210551, +40 369 561731, fax: +40 269 215775
Web: <http://www.bjastrasibiu.ro>, e-mail: bjastrasibiu@yahoo.com

ISSN: 1843 - 4754

Din această serie au apărut conferințele:

Octavian Paler	<i>Autoportret într-o oglindă spartă</i> (nr. 1)
Constantin Noica	<i>Eminescu – omul deplin al culturii românești</i> (nr. 2)
Horia Bernea	<i>Evocat de: Andrei Pleșu, Sabin Adrian Luca, Ion Onuc Nemeș</i> (nr. 3)
Rodica Braga	<i>Anul 2000. Simple exerciții de sinceritate</i> (nr. 4)
Mircea Braga	<i>Întoarcerea ex- librisului</i> (nr. 5)
Ion Agârbiceanu	<i>Către un nou ideal – 1931-</i> (nr. 6)
Ion Agârbiceanu	<i>Necesitatea din care a răsărit <<ASTRA>></i> (nr. 7)
Inaugurarea Bibliotecii ASTRA, Corpul B, 1 ianuarie 2007	(nr. 8)
Pr. acad. Mircea Păcurariu	<i>– Mitropolitul Andrei Șaguna – 200 de ani de la naștere</i> (nr. 9)
Ioan Lupaș	<i>Viața și activitatea lui Gheorghe Barițiu</i> (nr. 10)
Victor V. Grecu	<i>Dreptul limbii</i> (nr. 11)
Antonie Plămădeală	<i>A plecat și Constantin Noica</i> (nr. 12)
Giovanni Ruggeri	<i>Muzeul de Icoane pe Sticlă din Sibiel</i> (nr. 13)
Dorli Blaga	<i>În ciuda vremurilor de atunci, viața lui Blaga la Sibiu a fost frumoasă și luminoasă</i> (nr. 14)
Octavian Goga	<i>La groapa lui Șaguna</i> (nr. 15)
George Banu	<i>Actorul european</i> (nr. 16)
Rita Amedick	<i>Podoabe pentru o sfântă a săracilor</i> (nr. 17)
Basarab Nicolescu	<i>Întrebări esențiale despre univers</i> (nr. 18)
Vasile Goldiș	<i>La mutarea bustului lui G. Barițiu în fața Muzeului Asociațiunii</i> (nr. 19)
Eugen Simion	<i>Constantin Noica – arhitectura ființei</i> (nr. 20)
Jan Urban Jarnik	<i>Un prieten sincer al poporului nostru</i> (nr. 21)
Al. Dima	<i>George Coșbuc în Sibiu</i> (nr. 22)

Octavian Goga	<i>Țăranul în literatura noastră poetică</i> (nr. 23)
Răzvan Codrescu	<i>Doctorul Nicolae C. Paulescu sau Știința lui Scio</i>
	<i>Deum esse</i> (nr. 24)
Victor V. Grecu	<i>Identitate. Unitate. Integrare – în spectrul</i>
	<i>globalizării</i> (nr. 25)
Remus Rizescu	<i>Compozitorul slovac Jan Levoslav Bella și Sibiul</i>
	(nr. 26)
Teodor Ardelean	<i>Limba înainte de toate și în toate</i> (nr. 27)
Andrei Șaguna	<i>Românii s-au zbatut mai mult pentru limbă decât</i>
	<i>pentru viață</i> (nr. 28)
Andrei Bârseanu	<i>Asociațiunea nu va face literatură și știință, ci</i>
	<i>numai va sprijini literatura și știința</i> (nr. 29)
Iuliu Moldovan	<i>Problema Munților Apuseni</i> (nr. 30)

Iuliu Moldovan

Problema Munților Apuseni

Cuvântare la Adunarea generală dela Abrud

În zilele acestea se împlinesc 50 de ani, de când Asociațiunea noastră și-a ținut adunarea ei generală tot aici în Abrud și cuvine-se înainte de toate, să pomenim cu drag și cu adâncă recunoștință pe conducătorii de atunci ai „Astrei“ în frunte cu neuitatul George Bariț și pe toți aceia, cari și-au dat sub scutul „Astrei“ frățește mâna pentru înălțarea sufletelor și croirea unei sorți mai bune pentru neam.

Ne bucurăm, că adunarea generală are loc în acest centru al Munților Apuseni și ni se dă astfel prilejul, de a dovedi din nou nu numai dragostea noastră pentru locuitorii acestor munți, dar și deosebitul nostru interes și grija ocrotitoare pentru soarta lor. De fapt Asociațiunea noastră, care înainte cuprindea în programul ei de muncă cu egală atențiune pe toți Românii din Ardeal și Banat, de o vreme încoace a crezut necesar, să-și concentreze în mod deosebit atențiunea asupra acelor ținuturi, unde primejdia de ordin etnic este mai mare, organele publice încă nu au putut desfășura în măsura cerințelor scvititatea lor

protectoare și unde deci populațiunea românească și interesele etnice în general sunt mai mult ca în alte părți avizate la intervențiunea noastră.

Ceea ce a îndemnat „Astra“ să-și îndrepte atențiunea deosebită asupra Banatului, Secuimii, Granitei de vest și Munților Apuseni, nu au fost însă în primul rând probleme de ordin economic. Urmărind evoluția numerică a neamului nostru, am constatat cu îngrijorare o reducere progresivă a natalității, accentuată în unele părți ale țării până la gradul deficitului de populație, iar studiul trecutului ca și fenomenele demografice, cari se petrec în toate țările civilizate, dovedesc și ne avertizează, că soarta statelor și neamurilor, lupta între ele, nu o hotăresc definitiv nici bogățiile lor materiale, nici eforturile diplomaților, ci forța numerică și calitativă a populației. Va veni vremea, când ne vom da seamă de însemnătatea fiecărui suflet de Român conștient și capabil de luptă și când risipa inutilă de capital biologic românesc nu va mai fi posibilă. Atunci se va înțelege și aprecia mai bine, pentru ce „Astra“ și-a ales biopolitica românească ca scop al activității sale, pentru ce a inițiat acțiunea de renaștere etnică în mândrul Banat și pentru ce a întreprins o acțiune de trezire la conștiința etnică originară în Secuime, unde cercetările noastre au stabilit fără posibilitate de contrazicere, că mai mult de două treimi a populației secuiești sunt de origină etnică română. Se va înțelege mai ușor atunci, pentru ce Asociațiunea noastră și-a îndreptat atențiunea asupra graniței de vest, unde în urma unui trecut mai vitreg ca oriunde pentru noi, o diabolică acțiune de maghiarizare a făcut să slăbească conștiința națională și să reducă sensibilitatea și rezistența etnică.

De sigur aici în Munții Apuseni nu avem nici primejdia iminentă a deficitului numeric și nici lipsă de conștiință etnică. E doar cel mai românesc ținut din Ardeal și Banat. Și totuși viața românească, energiile românești în acest mare și istoric ținut, înăbușite de mizerie, sunt deficitare. În loc să răsară din mijlocul lor fapte și personalități de seamă într'o proporție, care să fie cel puțin la nivelul celorlalte regiuni, lipsa unei ocrotitoare îndrumări și vitregia mediului opresc forțele mai de seamă în afirmarea lor, le deviază sau irosesc într'o cu totul disproporționată risipire pentru asigurarea minimului de trai. În loc ca această regiune să fie un izvor de forțe etnice, revărsând spre locuri deficitare rezistență și conștiință națională, se irosește printr'o mortalitate excesivă un excedent, menit să completeze lipsurile de viață românească în alte părți.

S'ar părea, că vina pentru această stare dureroasă o poartă nu atât vitregia mediului și a vremurilor, ci incapacitatea firească, inferioritatea din punct de vedere biologic a populațiunii. Nu rareori se afirmă, chiar și de localnici, că locuitorii acestor munți ar fi vagabonzi din fire, stricați prin boli și mizerie, proletari veșnic nemulțumiți, ostili orânduinelor disciplinatoare, paraziți ai unui trecut glorios. Nu am putut niciodată crede atari afirmațiuni. Fiii acestor munți nu se pot deosebi în fondul lor biologic de înaintașii lor, iar sărăcia la țară și în deosebi la țărani din munți nu este nici protestatară nici proletară, ci oțelitoare de forțe și plină de credință, răbdare și demnitate și în sfârșit vitregia mediului în atari condițiuni păstrează prin selecțiune și nu degradează patrimoniul biologic. Atari caracterizări defavorabile se fac de altfel și despre

ardeleni în general, despre bănățeni, munteni, moldoveni, despre locuitorii tuturor regiunilor și ele se vor repeta atâta vreme – fiindcă așa ni-e firea – până le vom putea opri prin rezultatul unor cercetări, menite să ne pună în lumina adevărată calitățile și scăderile capitalului nostru omenesc.

Două au fost motivele principale, cari ne-au împiedecat, să ne cunoaștem. Întâi politicianismul defaimator și dominațiunea intereselor partidelor sau persoanelor politice asupra intereselor etnice și apoi mentalitatea, care vede în acceptarea unor deosebiri firești între locuitorii variatelor ținuturi, în afirmarea unei solidarități locale sau regionale bazate pe o moștenire spirituală specifică, nu o binefacere ci o primejdie, care trebuie neapărat combătută.

Grație înțelepciunii și voinții Maiestății Sale, a Regelui nostru iubit, era politicianismului a trecut, să dea bunul Dumnezeu, pentru totdeauna. Și tot din imboldul Maiestății Sale, guvernul regal a început să ia măsuri pentru o mai bine înțeleasă, mai rodnică manifestare a vieții pe regiuni, prin noua așezare administrativă a țării. Suntem adânc recunoscători, că în fruntea ținuturilor noastre au fost numiți Înalți Rezidenți Regali, mai apropiați și înțelegători față de cerințele populațiunii. Suntem recunoscători, nu fiindcă am aștepta din partea Domniilor lor beneficii nemeritate sau o părtinitoare îngăduință față de scăderile noastre, ci fiindcă vedem venită vremea, când cu aspră selecțiune și emulațiune se vor scoate la iveală și se vor pune mai mult în valoare forțele noastre pozitive, pentru binele nu a unei fracțiuni de neam sau unui ținut, ci pentru binele tuturor Românilor.

Vedem venind vremea, când se va înțelege, că deosebiri între ardeleni, olteni, munteni, basarabeni, bănățeni, nu sunt toate vestigii fără rost, un balast penibil al trecutului sau chiar o primejdie pentru o cât mai trainică unire sufletească a tuturor Românilor; că acele deosebiri integrate înțelept spre binele comun românesc, pot fi o binefacere și că este firesc și necesar, ca ele să existe și să dăinuiască. *Doar prin glia pe care ne-am născut și pe care o iubim mai mult decât orice alt petec de pământ, prindem rădăcini în solul patriei românești.* Prin tradiția cu coloritul și fondul ei specific local sau regional, moștenită nouă prin cei ce ne sunt mai apropiați și mai dragi, familiile și cei cu care am crescut, suferit și luptat, prin tradiție intră în împărăția trecutului neamului, ne facem părtași de suferințele și gloriile lui, prindem posesiune de toată minunata creație anonimă etnică, care a noastră devine și ea, o parte a ființei noastre românești. Pe această cale se plămădește și întărește conștiința de român. Așa ne contopim cu neam și patrie și cu cât legăturile locale etnice sunt mai intime, mai conștiente, cu atât mai adâncă și mai trainică este legătura cu neamul și țara. Legături și deosebiri moștenite, pe cari nu le pot ascunde sau renega, așa cum nu mă pot lăpăda nici de numele meu, nici de credința moștenită dela părinți atâta vreme, cât vreau să fiu un om de omenie.

La aceste particularități determinate de felul moștenirii spirituale, se adaugă altele de ordin biologic, datorite unei moșteniri organice variate. Deosebiri accentuate prin așezarea geografică și evoluția etnică proprie, cari toate fac ca munteanul, moldoveanul, olteanul...., să dispună pe lângă caracterele generale ale neamului, de virtuți, capacități,

scăderi, cari le sunt proprii. Deosebiri, în cari de fapt rezidă forța de adaptare, rezistență, creație a neamului.

Unirea mare nu a întregit numai patria mamă cu provincii înzestrate cu însemnate și variate bogății materiale, cari împreunate dau o fericită unitate economică, ci a întregit și neamul, aducându-i în subdiviziunile noi etnice, diferențiate din punct de vedere firesc, noi forțe vitale românești, complectând organismul etnic cu noi funcțiuni necesare desăvârșirii vieții românești.

În programul de îndrumare spre calea cea bună a țării, care în același timp este programul de rodnică evoluție etnică, intră deci nu numai bogățiile noastre materiale, ci înainte de toate bogăția în timpuri de Români, diferențiate în firea și forțele specifice lor, fiecare incomplet din punct de vedere etnic, toate împreună formând abia unitatea fericită a organismului etnic desăvârșit și echilibrat, capabil de rezistență și veșnică dăinuire.

Pentru a putea însă preciza rostul funcțional pe care trebuie să-l îndeplinească acele variate tipuri de Români, va trebui înainte de toate să încercăm cu toată dragostea și obiectivitatea, să ne cunoaștem și să precizăm topografia valorilor și potențialităților ca și a scăderilor, caracteristice Românilor, pentru ca apoi să se respecte, cultive, pună în valoare virtuțile românești, oriunde le-am găsi.

Nu aș putea ilustra mai bine dezastrul creat prin politicianism, centralism și nesocotirea capitalului nostru uman, decât prin exemplul Munților Apuseni. Locuitorii acestor munți contau înainte numai ca număr de votanți. Asupra comorilor materiale de aici se concentra tot

interesul și lor li s'a recunoscut – fără discuție – însemnătatea deosebită în mecanismul economic al țării. Să se recunoască o funcțiune deosebită în marele mecanism al vieții românești și capitalului uman din acest ținut, la aceasta nime nu s'a gândit. Considerați ca inferiori din fire, un capital uman parazitar, locuitorii acestor munți au fost părtași de compătimirea și nu de considerația și încrederea noastră. Exceptând inimoasa și atât de temeinic gândita acțiune a d-lui fost prim-ministru Vaida din 1933, mobilul tuturor încercărilor de îndreptare a fost mila și nu interesul vital al țării. Nu ocrotirea plină de nădejde și încredere a fiilor acestor munți, pentru ca să devină un nesecat izvor de multă și mândră vieață și creație românească, nu aceasta ocrotire a fost preocuparea programelor de îndreptare, ci exploatarea bogățiilor materiale și în mod secundar, asistența plină de milă și jenă a locuitorilor, penibili de mulți pentru o rapidă și onorabilă lichidare a unei probleme, atât de penibilă și ea.

Or locuitorii Munților Apuseni nu sunt inferiori populației românești din orice altă parte a țării. Așa ne-o dovedește istoria, așa este concluziunea considerațiilor de ordin biologic și așa ne-o spune rezultatul cercetărilor pe cari „Astra“ le-a întreprins pentru studiul capitalului omenesc din acest ținut. De sigur există și aici scăderi: delictesilvice la ordinea zilei, risipirea fără minte și fără prevedere a pădurilor, alcoolism, gușă, tuberculoză, cu urmările lor degradante, scăderi însă, cari nu pot fi generalizate, cari sunt remediabile și datorite lipsei de ocrotire și îndrumare sănătoasă. Ele nu ating fondul firesc sănătos al locuitorilor din covârșitoarea majoritate a comunelor.

Cercetările noastre ne arată chiar, că acel fond firesc și în deosebi cel psihic al locuitorilor din acești munți este superior mediei din multe alte regiuni cari ne-au putut servi spre comparație. În afara regiunilor gușate am aflat aproape în toate părțile cercetate ale Munților Apuseni aceeași factură biologică superioară, alterată doar la suprafață prin mizerie, subalimentare, boli, lipsa de grija ocrotitoare și disciplinatoare. Dacă o stare de vădită insuficiență în deosebi fizică și socială, apare mai frecventă, vina o poartă pe lângă mediu și poate mai mult ca acesta, vitregia acelora, intelectuali și autorități, cari ar fi trebuit să ocrotească și să îndrumeze spre bine vieța românească de aici. Și dovada vitalității, înțelepciunii, superiorității capitalului om din acest ținut: poporul de aici într-o minunată capacitate de adaptare, ce-i drept cu o prea dureroasă și inutilă risipă de scumpe energii vitale, a continuat să-și organizeze el singur vieța economică, să-și diferențieze și specializeze pe comune ocupațiunile și producția, să le integreze în însoțiri, rezultate în mod firesc, prin obicei, de-a-lungul vremurilor de părăsire. Și dacă trebuie în unele părți să-și părăsească pentru multe luni în an vatra familiară, nu o face nici din plăcere, nici din îndemnul irezistibil al unei firi nestatornice și vagabonde, ci fiindcă aceasta a fost până acuma singura soluție pentru asigurarea existenței familiei lui.

Fondul biologic al fiilor acestor munți este cel vechiu, capabil de fapte și atitudini de vitejie, înțelepciune, dârzenie, răbdare și rezistență, așa cum le cunoaștem din trecut. Un fond biologic de elită păstrat ca atare prin severă selecțiune de-a-lungul veacurilor, zăcământ de neprețuite energii vitale românești, cari în interesul suprem al țării

merită cel puțin aceeași considerație, aceeași ocrotitoare chivernisire, ca și comorile materiale și pe care nu-l mai putem lăsa pradă irosirii prin boli și mizerie.

Ținutul Munților Apuseni este o unitate din punct de vedere istoric, economic și biologic, o unitate, care impune alcătuirea și executarea sub o conducere locală a unui program de muncă propriu, menite să asigure cea mai înțeleaptă chivernisire și cea mai românească rodire a comorilor materiale și omenești de aici. Un program de realizări economice imediate, de atâtea ori discutat și formulat, va trebui să fie pus în sfârșit în aplicare, satisfăcând cerințele cele mai urgente privind: drumurile, agricultura, creșterea vitelor, promicultura, regimul silvic și cel minier, organizarea unei mai raționale desfaceri a produselor economice actuale. O energică campanie pentru combaterea plăgilor, cari rod vigoarea și vieța populațiunei, trebuie să înceapă și în acelaș fel ar trebui satisfăcute cerințele urgente din domeniul bisericesc, școlar, administrativ, financiar și cultural, pentru ca investind energii și mijloace surprinzător de puține, să se poată schimba – în scurtă vreme – aspectul vieții românești de aici.

În același timp însă ar trebui creat un centru de cercetări aici la Abrud, care să studieze în amănunte mediul și vieța specifică regiunii, să stabilească care ar trebui să fie evoluția în viitor și să precizeze mijloacele pentru asigurarea evoluției dorite. Să precizeze însă nu numai plantele și animalele potrivite economiei din acești munți, ci și felul muncii acomodat capacității de creație și însușirilor omului din variatele părți ale regiunei. În baza rezultatelor acestor cercetări să se

alcătuiască apoi programul de muncă biopolitic definitiv, supravegheat și neconținut acomodat cerințelor tot prin acel Institut de cercetări.

Ar ușura mult executarea programului de muncă, dacă Munții Apuseni ar constitui o unitate administrativă. Până atunci o expozitură a guvernului, un comisariat secondat de o puternică instituție de credit, ar putea forma împreună cu institutul de cercetări cu specialiștii săi, unitatea de conducere și supraveghere. Chiar și în acest fel însă realizată suprastructura tehnică și administrativă, nu o credem suficientă pentru asigurarea scopului pe care trebuie să-l urmărim. Pentru a solidariza toată suflarea românească din acești munți în jurul rostului etnic și patriotic, pe care trebuie să-l îndeplinească și pentru ca din surplusul de energii eliberate să poată beneficia tot mai mult țara și neamul, o comunitate de interese și sufletească ar trebui să fie realizată aici, o organizație grănicerească, cu un regiment ca centru, ca școală de disciplinare etnică, de educație ostășească, patriotică și eugenică, în scopul de a pune în valoare capitalul om de aici, a-i da rost precis și mândru, a crea adevăratul bastion de suport al graniței de vest, a întări prin surplusul de viață curată revărsat de aici prin colonii la graniță, zidul sufletelor tari și hotărâte la luptă și jertfă, care să ne străjuiască țara către apus.

Nu cerem privilegii pentru locuitorii acestor munți. Nu vrem să creștem nici privilegiați, nici paraziți ca beneficiari nevolnici ai unui trecut de glorie. Munca și lupta să rămână și de azi înainte mijloacele de selecțiune a valorilor și de afirmarea lor. *Dar nicio energie să nu mai fie zadarnic cheltuită, nicio viață zadarnic risipită, nicio bogăție aservită*

altui scop decât întăririi și înălțării vieții românești de aici și de pretutindeni.

Am ilustrat cu exemplul Munților Apuseni o problemă de ordin mai general. Și în alte părți ale țării, în marea familie românească, există fracțiuni etnice, înzestrate cu un patrimoniu biologic și spiritual distins, specific lor, care ar trebui scos la iveală și pus ca atare în valoare pentru a putea îndeplini în marele mecanism al vieții românești funcțiunea vitală, care-i revine. Respectarea în acest fel a specificului local sau regional, *evident totdeauna în limitele dictate de interesele generale românești*, punerea la contribuție spre binele general a energiilor locale, așa cum ele sunt și acomodând sarcini și răspunderi puterilor lor, este o problemă de covârșitoare însemnătate. Soluționarea fericită a acestei probleme va avea darul, să aducă la altarul patriei rodul tot mai sporit al muncii și creației românești, împodobit și neconținut stimulat prin bucuria și mândria, că acel rod poartă pecetea individualității creatoare, oricât de modestă ar fi ea fericită, să poată împleti în fiecare gând și în fiecare faptă o părticică a sufletului ei românesc.

Și noi ceilalți Români din Ardeal și Banat, nu vrem să fim privilegiați sau să beneficiem de rodul muncii altora. În trudă și jertfă vrem să ne dăm contribuția la consolidarea și propășirea patriei, râvnită doar atât amar de vreme. *Ar fi însă timpul să se restabilească odată nîncrederea în noi, în patrimoniul pe care-l întruchipăm și purtăm și pe care doar nu l-am moștenit nici dela trântori, nici dela nevolnici.* Cum ne-au fost înaintașii așa suntem și noi și nu dorim altceva, decât să ni se dea prilejul, ca încadrați cu deplină încredere în oricât de aspră muncă

pentru consolidarea României, să putem face fraților iubiți dovada capacității, omeniei, devotamentului nostru fără margini. În atât amar de trudă și suferință a rodit veacuri de-a-rândul patrimoniul nostru etnic și cu atâta dragoste și modestă mândrie a fost – în vremuri de mari prefaceri și mari nevoi – ridicat la altarul destinului comun, încât marită o atentă cercetare, o frățească punere în valoare, nu pentru a ne cinsti pe noi, ci pentru a împlini visul generațiilor, cari l-au plămădit cu rostul ca prin el să slujească în veci binele neamului unit. Unit în libertate în patria românească sub soarele inimii părintești a Regelui tuturor Românilor; libertate, patrie și tron, cari niciodată nu vor avea apărători mai hotărâți la jertfe și izbânză, decât pe noi, Românii din Ardeal și Banat, cari doar veacuri de-a-rândul și încă proaspăt am simțit ce-s suferințele robiei.

Din acești munți a plecat în vremuri grele pentru poporul nostru de atâtea ori către împărații străini de sufletul nostru, apelul demn și hotărât după dreptate pentru Români. Tot de aici ne îndreptăm cu dragostea, devotamentul și încrederea de fii credincioși, de astădată cu siguranța ascultării părintești, gândul către Regele nostru iubit și-l rugăm respectuos, să facă să înceteze neîncrederea nemeritată între frați, să fie respectat și pus în valoarea patrimoniul firii și tradiției noastre cu aceeași ocrotitoare înțelegere, cu aceeași dreptate, dar și cu aceeași severă selecțiune, cu aceeași aspră sancțiune a celor vinovați, pe cari le dorim aplicate tuturor; să se facă odată dreptate fiilor acestor munți, pentru ca eliberați de mizerie, de nesocotirea comorii românești a sufletului lor,

să-și poată da mândri, în luptă și jertfă, contribuția specifică lor, la înălțarea și propășirea patriei.

Au trecut 50 de ani, de când Asociațiunea noastră și-a ținut adunarea ei generală tot aici la Abrud. Erau vremuri grele pentru poporul nostru și totuși „Astra“ își putea desvolta - în limita legilor draconice – activitatea ei culturală și își păstra, dar sigur ciuntită, dar totuși își păstra, inițiativa faptelor bune în interesul neamului. Și de atunci încolo, ca și înainte „Astra“ numai bine a făcut cauzei românești, aceasta fiindu-i doar rostul existenței. Dacă n'ar fi fost decât adunările generale, cari mobilizează întregi regiuni, pentru pregătirea lor, trezesc conștiința națională și adâncesc solidaritatea românească și existența „Astrei“ ar fi pe deplin justificată. Dacă n'ar fi decât miile de conferințe și șezători la an, miile de broșuri cari se răspândesc anual și publicațiile variate ale Asociațiunii și ar trebui să fim mândri că o avem. Dacă n'ar fi decât aceea cu totul desinteresată și generoasă cheltuială de energii din partea intelectualilor, acea caldă înfrățire cu țărănimea, fără alt rost decât de a înviora și înfrumuseța viața dela țară și mult bine s'a făcut. Dar „Astra“ a făcut mai mult. Din inițiativa ei și în cadrele „Astrei“, s'au realizat doar Școlile țărănești în România, din inițiativa „Astrei“ s'a creat organizația „Șoimii Carpaților“, s'a pornit lupta pentru întronarea unor noi principii în orânduirea obștească și familiară a vieții românești, s'a inițiat sistematica cercetare a Românilor din regiuni primejduite din punct de vedere etnic și s'a alcătuit programe de muncă pentru ocrotirea lor. Și câte fapte bune puteau să fie încă realizate, dacă eram părtași de un sprijin înțelegător pentru rostul și capacitatea noastră.

Credem că și această muncă merită o mai atentă cercetare și o mai frățească punere în valoare spre binele obștei românești. Să ni se facă cinstea încadrării în programul general al activității culturale românești, stabilit de comun acord, la executarea căruia vom colabora cu drag și mândrie, dar să ni se păstreze independența în limitele legilor și a conștiinței noastre de buni Români, chezașia unei permanente rodiri a inițiativei faptelor bune pentru neam și țară. Aveam toată încrederea că așa va fi.

Cu gândul respectuos la Augustul nostru patron Maiestatea Sa Regele iubit al tuturor Românilor și invocând binecuvântarea Cerului pentru munca noastră, declar deschisă adunarea generală.

=====